

SLUŽBY PRO NÁVŠTĚVNÍKY (CERTIFIKACE NP)

KLÍČOVÁ SLOVA:

Udržitelný cestovní ruch a mobilita návštěvníků, komplexní nabídka služeb pro turisty, komplexní přístup k ochraně životního prostředí, certifikace služeb, vzdělávání v oblasti ochrany životního prostředí

POPIS OPATŘENÍ:

Poskytovatelé služeb na území národních parků nebo chráněných oblastí procházejí certifikačním procesem, při němž se zavazují respektovat standardy kvality, které se orientují na ekologický a udržitelný pobyt návštěvníků a na ochranu a zachování přírody daného území. V některých případech se kritéria zaměřují i na podporu udržitelné dopravy.

Certifikace zároveň přináší osvětu zacílenou přímo na návštěvníky chráněné oblasti nebo národního parku – umožňuje poskytovatelům služeb zprostředkovat hostům kulturní i přírodní hodnoty regionu. Nejčastěji se zapojují restaurace, hotely, ubytovny mládeže nebo kempy a další poskytovatelé ubytovacích a stravovacích služeb.

Kvalitativní standardy předpokládají absolvování dalších vzdělávacích certifikovaných kurzů, přezkušování a certifikační kontrolu, ale i spolupráci se správou chráněného území a exkurze, při nichž se poskytovatelé služeb seznamují s hodnotami příslušného chráněného území.

PŘÍKLADY

V Německu je zavedeno již přes 60 certifikátů a známek vyjadřujících nějaké hodnocení udržitelnosti. Většina je poměrně důvěryhodná, ale ne všechny jsou komplexní a mají smysl. Udržitelnost dopravy se většinou objevuje v podobě vyhodnocení uhlíkové či ekologické stopy. Uhlíková stopa se zaměřuje na množství skleníkových plynů, které při našem každodenním životě produkuje, například spalováním fosilních paliv pro výrobu elektřiny či tepla, dopravou atd., přeneseně tedy měří dopad činnosti na životní prostředí a klimatické změny. Certifikace služeb zatím málokdy zahrnuje samostatnou složku dopravy – obvykle zdůrazňuje význam lokálních potravin, transportu surovin, zboží, odpadu a zaměstnanců a spotřeby energií, tedy i pohonných hmot apod. V některých případech podporuje obnovitelné zdroje energie v dopravě, např. elektromobilitu.

https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas_en

Jednou z nejznámějších je značka systému ekologického řízení a auditu (EMAS – Eco-Management and Audit Scheme). Tento nástroj vyvinula Evropská komise pro hodnocení přístupu organizací k udržitelnosti, podávání zpráv a zlepšování jejich environmentální výkonnosti. Dopravní aspekty se projevují jen ve sledování dopadů dopravy materiálů, výrobků, odpadu a zaměstnanců.

Doporučení certifikovaných ubytovatelů v Německu není ale většinou závislé na aktivitě národních parků a chráněných území. Certifikačních systémů je celá řada, jak o tom píše Německá centrála cestovního ruchu (Die Deutsche Zentrale für Tourismus), která uvádí celou sérii v Německu nejvíce využívaných, z nichž ale některé jsou poměrně ekonomicky náročné.

<https://www.dehoga-umweltcheck.de/>

DEHOGA se prezentuje jako cenově dostupný nástroj certifikace v pohostinství, kterým podnik demonstruje své závazky na ochranu životního prostředí. Některé ekologické značky nebo systémy environmentálního managementu (např. eko květina, EMAS, ISO 14001) bývají poměrně nákladné. Sledují spotřebu energie a vody a nakládání s odpady, kvalitu a původ potravin a celkovou ekologickou stopu prostřednictvím emisí CO₂.

<https://www.greensign.de/>

Ekologická stopa sleduje nepřímé emise CO₂, v oblasti dopravy emise vznikající při výrobě materiálů, transportu zboží a služebních cestách.

<https://ecocamping.de/>

V oblasti dopravy se nyní zaměřují na elektromobilitu.

Green Key

<https://www.greenkey.global/>

Green Key je dobrovolná ekoznačka certifikovaná pro více než 3 900 hotelů a dalších zařízení v 60 zemích, která sleduje uhlíkovou stopu, spotřebu vody a příklady dobré praxe.

<https://www.viabono.de/>

Viabono je certifikací, kterou volí některé ubytovací podniky, destinace a další turistické služby v Německu. Předpokladem „přírodního požitku“ Viabono je nedotčené prostředí a přírodní svět doplněné vysoce kvalitním turistickým produktem.

Blaue Schwalbe

<https://www.wirsindanderswo.de/themen/nachhaltigkeit-tourismus/>

Značka Modrá vlaštovka je jednou z mála certifikací, které se specializují přímo na udržitelnou turistiku a mobilitu. Agentura Fairkehr již více než 30 let vydává publikace a časopis Anderswo s těmito tématy a provozuje webové stránky, které se věnují i cestování, které bere ohled na klima a životní prostředí, včetně udržitelného příjezdu na dovolenou autobusem nebo železnicí. Přinášejí i mapy s přehledem, jak se do atraktivních turistických destinací dostat veřejnou dopravou: <https://www.wirsindanderswo.de/anreise/bahn-bus/>

GREEN PEARLS[®]
UNIQUE PLACES

<https://www.greenpearls.com/green-projects/green-logistic1/>

Značka Green pearls označuje jedinečná ubytování a restaurace certifikované podle kritérií udržitelnosti. Partneři „zelených perel“ také podporují projekty zaměřené na udržitelný rozvoj. Některé se zaměřují přímo na dopravu přátelskou k životnímu prostředí – např. v Thajsku projekty nabízející cestování veřejnou dopravou a dalšími udržitelnými způsoby.

Greenways:

Současný zájem o zelené stezky jako důležité prvky komplexních ochranných a rekreačních systémů otevřeného prostoru zahrnuje komplexní základnu zdrojů a inovativní přístupy k řízení včetně partnerství mezi různými úrovněmi vlády, místními organizacemi a skupinami občanů. Ve vývoji tohoto konceptu je důležitá i role Správy národních parků USA. Nedávný rozvoj koridorů a krajinného dědictví je vnímán nejen jako součást konceptu greenway, ale i jako potenciálně významný směr pro správu národních parků v budoucnosti.

Národní park Eifel, Německo

Poskytovatelé ubytovacích služeb v národním parku Eifel se zavázali sledovat cíl uchovávat zdejší přírodu parku a přibližovat její hodnoty hostům. Standardy kvality jsou zde vysoké. Certifikovaní hostitelé se pravidelně účastní vzdělávacích školení a exkurzí v národním parku Eifel a podrobují se kontrolám dodržování podmínek certifikace.

Zhruba 40 ubytovacích a stravovacích zařízení v regionu národního parku Eifel nyní nese ochrannou známku „National Park Host“, tedy hostitel národního parku. Uprostřed chráněné oblasti i v jejím okolí najdete útulné ubytování s regionálními jídly a nápoji. Návštěvníci si přitom mohou být jisti, že dělají něco dobrého pro životní prostředí a region, protože hostitelé splňují různé ekologické normy a podporují místní dodavatele.

Informace podává buď kancelář Sdružení poskytovatelů služeb, nebo je ve Správě národního parku Eifel pověřen konkrétní pracovník, na něž se návštěvníci mohou obracet s dotazy k projektu spolupráce. Na facebookové stránce hostitelů národního parku je možné najít aktuální informace o zapojených společnostech a kontakty na zodpovědné osoby z národního parku.

Zdroj:

<https://www.nationalpark-eifel.de/de/anreise-unterkunft/nationalpark-gastgeber/>

Národní parky Dolnosaské Waddenské moře (Niedersächsisches Wattenmeer – Waddenské moře v Dolním Sasku), Šlesvicko-Holštýnské Waddenské moře a Hamburské Waddenské moře

Waddenské moře je pobřežní část Severního moře mezi Frískými ostrovy a pevninou Nizozemska, Německa a Dánska. Jedná se o tzv. wattové moře, které je 500 km dlouhé a průměrně 20 km široké a které má nesmírnou ekologickou hodnotu. O přírodní dědictví wattového moře se starají tři národní parky a tři biosférické rezervace. Na německém území, kde je celkem 16 NP, to jsou:

Národní park Šlesvicko-Holštýnské Waddenské moře, který zahrnuje pobřeží od dánské hranice až po ústí Labe a je v Německu největší;

Národní park Hamburské Waddenské moře, který byl vyhlášen v roce 1990 a je nejmenším ze tří NP wattového moře; má však největší „divočinu“ – tvoří ji více než 90 % rozlohy NP;

a **Národní park Dolnosaské Waddenské moře** (od roku 1986), který je s rozlohou 3 450 km² druhým největším NP v Německu. Stejně jako předcházející národní park je rovněž biosférickou rezervací UNESCO a součástí světového dědictví UNESCO Wadden Sea.

Partner

Nationalpark
Wattenmeer

<https://www.nationalpark-wattenmeer.de/mediathek/die-partnerinitiative-im-niedersaechsischen-wattenmeer/>

Partneři NP Waddenské moře a biosférické rezervace UNESCO se zavazují plnit kritéria kvality, autenticity a udržitelnosti. Zároveň jejich zapojení přispívá k informovanosti a vzdělávání návštěvníků o předmětu ochrany NP.

NP Waddenské moře vyzývá k zapojení do partnerských aktivit podnikatele v celé oblasti. Cílem je zavést v celé oblasti postupy vedoucí k udržitelnému rozvoji, který respektuje ochranu přírody a zároveň bere ohled na region a cestovní ruch.

Svým závazkem partneři národního parku a biosférických rezervací zvyšují vnímavost hostů a místních obyvatel vůči ochraně a udržitelnému rozvoji regionu Waddenského moře. Primárně kladou důraz na regionalitu, kvalitu, autenticitu, ekologicky šetrné postupy a sociální angažovanost. Jako příklad dobré praxe rozvoje území zaměřeného na zvyšování kvality může posloužit projekt „Partneři národního parku“. Pod ekologickou značkou „Viabono“ se spojily podniky a lidé pracující v cestovním ruchu, kteří se zavázali dodržovat ekologické standardy a speciální kritéria kvality a ochrany životního prostředí, a přihlásili se tak ve své každodenní práci k zásadám ochrany přírody v NP. V oblasti Halligenu již lze nalézt několik partnerů národního parku mezi poskytovateli prázdninových bytů, průvodci wattovým mořem apod.

Halligen jsou bažinaté ostrovy ve wattovém moři Severního Fríska nechráněné žádnou nebo jen malou letní hrází. Domostojí na bezpečných vyvýšeninách, většinou navršených hromadách hlíny. V zimních měsících bývají tyto ostrovy často zaplaveny. Ostrovy jako vlnolamy zklidňují mořskou hladinu a způsobují, že pevninu tolik nezasáhnou bouře a vlny. Žije zde 360 obyvatel, kteří se zavázali žít v souladu s přírodou. Protože v regionu vidí perspektivu, chtějí zachovat a rozvíjet své jedinečné prostředí tak, aby bylo bezpečné a stálo za to zde žít i budoucím generacím. Zvláštními výzvami pro ostrovy Halligen jsou jejich malá velikost, obtížné dopravní spojení a drsné přírodní podmínky, hlavně četné srážky a bouře. Obyvatelé Halligenu byli po staletí závislí na jídle, které si mohli získat z moře nebo které vyrostlo na neúrodné půdě. Dnes lidé žijí z cestovního ruchu, pracují na ochraně pobřeží, aby o ně pečovali a zachovali Halligen, nebo chovají volně se pasoucí zvířata. V současnosti ale dominují příjmy z turistiky: Na nejvíce navštěvovaném ostrově Hooge je cestovní ruch hlavním zdrojem příjmů. Na 111 obyvatel připadá 40 000 noclehů a 90 000 jednodenních návštěvníků. Ostrov spadá do rozvojové oblasti národního parku a biosférické rezervace, a proto zde byla zpracována strategie udržitelnosti zahrnující i kapitoly o dopravě a gastronomii.

S výjimkou ostrovů Hooge, Langeneß a Hamburger Hallig, který je spojen s pevninou, jsou všechny ostrovy Halligen bez aut. Autem se na ostrovy dá dojet trajektem,

přičemž cena převozu závisí na délce vozidla. Rezervaci je přitom potřeba udělat včas a je k ní potřeba technický průkaz vozidla. Silnice na ostrovech jsou poměrně úzké (2,50 m), proto je zde nutná zvláštní pozornost. Zelené boční pruhy jsou dostatečně pevné na to, aby se dalo s autem vyhnout. V nepravidelných intervalech jsou pevná vyčkávací stání, která jsou určena jak pro motorová vozidla, tak pro cyklisty. Jízda na Halligen s kamiony vyžaduje zvláštní povolení. Automobilová i nákladní doprava podléhá přísné regulaci.

Poloostrov Hamburger Hallig je s pevninou spojen hrází, na niž se platí mýtné ve výši 7 €. Národní park doporučuje návštěvníkům přijíždět na kole nebo přicházet pěšky. Strategie udržitelnosti požaduje, aby byly zajištěny pravidelné spoje veřejné dopravy.

NP ale inzeruje, že je dobře dostupný veřejnou dopravou. Upozorňuje i na možnosti atraktivních příjezdů lodí, přívozem či tradičními vozy taženými koňmi, případně na možnosti využít nabídku udržitelné mobility a v oblasti biosférické rezervace si bezplatně půjčit nákladní kola s elektrickým pohonem. Kola lze jednoduše rezervovat prostřednictvím online systému půjčoven sdružení Dein Deichrad e.V. Spolupracovníci tak vytvářejí nízkoprahovou nabídku udržitelné mobility bez emisí oxidu uhličitého a podporují využívání alternativních dopravních prostředků.

Biosphären Bike

Zdroj: <https://www.nationalpark-wattenmeer.de/wissensbeitrag/biosphaeren-bikes/> ;
<https://www.nationalpark-wattenmeer.de/besuchen/anreise/>

Komunikací mezi NP a poskytovateli služeb se zabýval projekt „Partneři NP“. Přehled a informace o dosud zapojených podnicích najdete na webu: <https://nationalpark-partner-sh.de/en/>.

Pro podnikatele byly zpracovány marketingové strategie, které propojují cestovní ruch s dalším vzděláváním. V národním parku již existuje celá řada vzdělávacích příležitostí (např. Centrum vzdělávání národního parku, Stanice NP Hamburger Hallig, a další.)
https://cs.wikipedia.org/wiki/Waddensk%C3%A9_mo%C5%99e

Zdroj:

Biosphärenreservat Schleswig-Holsteinisches Wattenmeer und Halligen

<https://www.nationalpark-wattenmeer.de/schuetzen/biosphaerenreservat/biosphaerenreservat-holsteinisches-wattenmeer-und-halligen/>

Výhody certifikace pro podniky a pro návštěvníky i samotnou ochranu přírody vysvětluje webová stránka Dolnosaského Waddenského moře: <https://www.spiekeroog.de/nachhaltigkeit/nationalpark-partner/>

I když zahrnuje podniky, které nabízejí návštěvníkům různé druhy lodních výletů a exkurzí, kritéria udržitelné lodní dopravy zde nejmenují.

Stezky Greenways

Greenways jsou koridory, které slouží rekreaci, sportu a nemotorové dopravě. Přirozeně existují podél řek, ale využívány jsou i koridory bývalých železničních tratí. Stezky Greenways rozvíjí Partnerství, o.p.s. Některé trasy vedou v ČR podél hranic, např. trasa Eurovelo 13 prochází NP Šumava. Více na www.stezky.cz.

Z pohledu služeb pro cyklisty je užitečné i jejich nezávislé hodnocení na základě objektivních kritérií – Cyklisté vítáni. Tento celonárodní certifikační systém z pohledu cyklistů prověřuje nabídku a vybavenost stravovacích a ubytovacích služeb, kempů a turistických cílů. Certifikace obsahuje standardy srovnatelné se systémy jako Bett & Bike v Německu nebo RADfreundliche Betriebe v Rakousku. V České republice má certifikaci na starosti Partnerství, o.p.s. Vybírá vhodné objekty a pravidelně je kontroluje. V databázi se nachází více než tisíc certifikovaných zařízení po celé České republice. Kvalitní zázemí pro cykloturistiku tak přispívá k navyšování podílu cyklistických cest při návštěvách (nejen) chráněných území.

<https://www.greenways.cz/Greenways-v-CR/Jak-se-dopravit-na-dalkove-cyklotrasy-u-nas>

<https://www.cyklistevitani.cz/>

ZDROJE A DALŠÍ DOPORUČENÁ LITERATURA:

<https://www.germany.travel/de/feel-good/unterkuenfte.html>

Publikace „Anforderungen an Unternehmenszertifizierungen für nachhaltigen Tourismus in Deutschland“, 2017, Die VERBRAUCHER INITIATIVE e. V.

<https://panorama.solutions/en/building-block/training-and-certification-national-park-guides>

<https://www.spiekeroog.de/nachhaltigkeit/nationalpark-partner/>

<https://www.muertitz-nationalpark-partner.de/partner/urlaub-nationale-naturlandschaften>

SOUVISEJÍCÍ PRAXE V ATLASU:

05. KARTA NÁVŠTĚVNÍKA

19. VAKKIN.IS (CERTIFIKACE SLUŽEB)

24. CERTIFIKACE LEADING QUALITY TRAILS

22. GREEN PARKS PLAN